

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 217g/2019

privind excepția de neconstituționalitate
a articolului 16 alin. (1) lit. j) din Codul civil
(*neaplicarea de către instanța de judecată a actului
ce contravine legii emis de o autoritate publică*)

CHIȘINĂU
16 ianuarie 2020

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Vladimir ȚURCAN, *președinte*,
dlui Eduard ABABEI,
dnei Domnica MANOLE,
dlui Nicolae ROȘCA,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Cristina Chihai, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată pe 10 decembrie 2019,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 16 ianuarie 2020 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a articolului 16 alin. (1) lit. j) din Codul civil, ridicată de dna Marina Verdeș, administrator al S.R.L. „Promeditatio”, parte în dosarul nr. 2rac-312/19, pendinte la Curtea Supremă de Justiție.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de un complet de judecători ai Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție (dnii Dumitru Mardari, Ala Cobăneanu, Svetlana Filincova, Victor Burduh, Galina Stratulat), în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe 17 iunie 2010 și 23 noiembrie 2010, S.R.L. „Promeditatio” a formulat o cerere de chemare în judecată împotriva S.R.L. „Sandex-Tehno”, prin care a solicitat înlăturarea obstacolelor în exercitarea dreptului de posesie și dispoziție asupra terenului aferent.

4. Pe 22 februarie 2011, Judecătoria Economică de Circumscripție a admis integral cererea de chemare în judecată înaintată de S.R.L. „Promeditatio” împotriva S.R.L. „Sandex-Tehno”.

5. Pe 19 mai 2014, S.R.L. „Sandex-Tehno” a depus apel împotriva hotărârii din 22 februarie 2011, emisă de Judecătoria Economică de Circumscripție, iar pe 21 ianuarie 2015 a înaintat un apel suplimentar. De asemenea, pe 21 mai 2014, S.R.L. „Maran” a formulat un apel împotriva aceleiași hotărâri, solicitând repunerea în termenul de atac, admiterea apelului și trimiterea cauzei la rejudecare.

6. Pe 13 decembrie 2018, Curtea de Apel Chișinău a admis apelurile declarate de S.R.L. „Sandex-Tehno” și S.R.L. „Maran”, a casat hotărârea din 22 februarie 2011, emisă de Judecătoria Economică de Circumscripție, și a pronunțat o nouă hotărâre prin care s-a respins, din lipsă de temei, cererea de chemare în judecată înaintată de S.R.L. „Promeditatio” împotriva S.R.L. „Sandex-Tehno”, S.R.L. „Viromex-Com” și S.R.L. „Maran” cu privire la recunoașterea caracterului neautorizat al construcțiilor, declararea nulității actelor juridice, radierea înscrisurilor, recunoașterea dreptului de folosință și posesie asupra terenului aferent, înlăturarea obstacolelor la folosința și posesia complexului imobiliar privat și demolarea construcțiilor neautorizate.

7. Totodată, Curtea de Apel Chișinău a dispus întoarcerea executării hotărârii Judecătoriei Economice de Circumscripție din 22 februarie 2011 prin anularea și radierea tuturor înscrisurilor și intabulărilor efectuate de Departamentul cadastral al Agenției Servicii Publice, pe baza hotărârii casate.

8. Pe 12 martie 2019, S.R.L. „Promeditatio” a declarat recurs împotriva deciziei din 13 decembrie 2018, emisă de Curtea de Apel Chișinău, solicitând casarea acestei decizii și menținerea hotărârii din 22 februarie 2011 a Judecătoriei Economice de Circumscripție.

9. Pe 26 noiembrie 2019, dna Marina Verdeș, administrator al S.R.L. „Promeditatio”, a ridicat excepția de neconstituționalitate a textului „neaplicarea de către instanța de judecată a actului ce contravine legii emis de o autoritate publică” din articolul 16 alin. (1) lit. j) din Codul civil.

10. Prin încheierea din 4 decembrie 2019, Curtea Supremă de Justiție a admis cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

11. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 53

Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

„(1) Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

[...]”

12. Prevederile relevante ale Codului civil sunt următoarele:

Articolul 16 Metodele de apărare a drepturilor civile

„(1) Apărarea dreptului civil se face, în condițiile legii, prin:
[...]
j) neaplicarea de către instanța de judecată a actului ce contravine legii emis de o autoritate publică;
[...].”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

13. În argumentarea excepției de neconstituționalitate, autorul pretinde că textul „neaplicarea de către instanța de judecată a actului ce contravine legii emis de o autoritate publică” din articolul 16 alin. (1) lit. j) din Codul civil nu corespunde exigențelor calității legii. Astfel, în opinia autorului sesizării, neclaritatea și imprevizibilitatea prevederilor contestate determină aplicarea acestora în mod diferențiat și arbitrar de către instanțele de judecată.

14. Potrivit autorului excepției, dispozițiile contestate sunt contrare articolelor 1 alin. (3), 4, 20, 23 alin. (2) și 53 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

15. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

16. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a Codului civil, ține de competența Curții Constituționale.

17. Curtea observă că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, ridicată de către dna Marina Verdeș, administrator al S.R.L. „Promeditatio”, parte în dosarul nr. 2rac-312/19, pendinte la Curtea Supremă de Justiție, este formulată de către subiectul căruia i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

18. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textul „neaplicarea de către instanța de judecată a actului ce contravine legii emis de o autoritate publică” din articolul 16 alin. (1) lit. j) din Codul civil. Acest articol stabilește metodele de apărare a drepturilor civile.

19. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză civilă care are ca obiect un recurs împotriva deciziei instanței de apel. Prin urmare, Curtea admite că instanța de recurs va aplica sau va ține cont de prevederile criticate în analiza sa cu privire la legalitatea deciziei instanței de apel.

20. Curtea a mai reținut că prevederile aplicabile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

21. Deși autorul sesizării a invocat pretinsa încălcare a articolelor 1 alin. (3), 4, 20, 23 alin. (2) și 53 din Constituție, Curtea reține că argumentul său principal se referă la neconformitatea textelor contestate cu exigențele calității legii.

22. Cu privire la pretinsa încălcare a articolelor 1 alin. (3) și 4 din Constituție, care se referă la respectarea statului de drept și la prioritatea tratatelor privind protecția drepturilor fundamentale la care Republica Moldova este parte, Curtea constată că articolele invocate nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Acestea pot fi incidente dacă se constată aplicabilitatea unui drept fundamental din Constituție (a se vedea, în acest sens, HCC nr. 3 din 18 ianuarie 2019, § 18; HCC nr. 19 din 24 septembrie 2019, § 16).

23. Totodată, Curtea nu poate reține critica autorului raportată la articolele 20 și 53 din Constituție, pentru că prevederile legale care fac obiectul excepției de neconstituționalitate nu împiedică persoana să conteste în instanța de judecată, pentru a-și apăra drepturile sale, actul administrativ emis de către o autoritate publică sau nesoluționarea cererii sale de către autoritate, în termenele prevăzute de lege.

24. Cu titlu de principiu, Curtea Europeană a reținut că o normă este clară, accesibilă și previzibilă numai atunci când este redactată cu suficientă precizie, astfel încât să permită oricărei persoane să-și corecteze conduita și să fie capabilă, cu o consiliere adecvată, să prevadă într-o măsură rezonabilă consecințele unei norme (*Vistiņš and Perepjolkins v. Letonia*, 25 octombrie 2012, § 97; *Lekić v. Slovenia*, 11 decembrie 2018, § 95).

25. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că, pentru a exclude orice echivoc, textul legislativ trebuie să fie formulat în mod clar și inteligibil, fără dificultăți de ordin sintactic și pasaje obscure (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 49 din 31 mai 2018, § 30; DCC nr. 115 din 31 octombrie 2019, § 20).

26. În acest sens, semnificația textului „neaplicarea de către instanța de judecată a actului ce contravine legii emis de o autoritate publică” din articolul 16 alin. (1) lit. j) din Codul civil poate fi dedusă prin aplicarea simplă a regulilor de interpretare lingvistică, pornind de la sensul uzual al termenilor.

27. De asemenea, Curtea reține că norma contestată se referă la problema ierarhiei aplicării normelor, fapt prevăzut la articolul 12 alin. (2) din Codul de procedură civilă. Astfel, potrivit normei menționate *supra*, dacă la judecarea cauzei civile se constată că o lege sau un alt act normativ nu corespunde unei legi sau unui alt act normativ cu o putere juridică superioară, instanța aplică normele legii sau ale altui act normativ care are putere juridică superioară.

28. Astfel, Curtea constată că există repere obiective care ajută destinatarul și interpretul legii să prevadă sensul exact al dispozițiilor contestate. Prin urmare, Curtea reține că dispoziția contestată este clară și previzibilă și nu prezintă curențe de calitate.

29. Cu privire la condiția accesibilității, Curtea menționează că Codul civil este publicat în Monitorul Oficial, prin urmare, nu există niciun dubiu cu privire la faptul că dispozițiile contestate îndeplinesc condiția accesibilității.

30. Totodată, examinând excepția de neconstituționalitate și având în vedere circumstanțele factuale și juridice ale cauzei, Curtea observă că, de fapt, argumentele autorului excepției se referă la aspecte ce țin de interpretarea și aplicarea legii, problemă a cărei soluționare nu ține de competența Curții Constituționale (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 91 din 19 septembrie 2019, § 19; DCC nr. 106 din 7 octombrie 2019, § 25; DCC nr. 130 din 2 decembrie 2019, § 22; DCC nr. 131 din 5 decembrie 2019, § 32).

31. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolului 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

D E C I D E:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 16 alin. (1) lit. j) din Codul civil, ridicată de dna Marina Verdeș, administrator al S.R.L. „Promeditatio”, parte în dosarul nr. 2rac-312/19, pendinte la Curtea Supremă de Justiție.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Vladimir ȚURCAN

Chișinău, 16 ianuarie 2020

DCC nr. 3

Dosarul 217g/2019